

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Enrike Ibabe Ortueta

*Aramaio, Araba
(1938)*

Aurkibidea

Biografia

Uribarri auzoko Zubietagañekoa baserrian jaio zen, zazpi anai-arrebatatik bigarrena. Aita bertakoa zuen, eta ama auzo bereko "Gurixa" (Gureia) baserrikoa. Zortzi urterekin, auzoko eskola eraiki berrian hasi zen ikasten. Txakur handi bateko (pezetaren 10 zentimo) zigorra izaten zuen euskaraz berba egiten bazuen. Kaleko gau-eskoletara ere joaten zen. 26 urterekin, Amat lantegian hasi zen lanean; baserria alde batera utzi gabe. Otxandioko Maria Angeles Garaterekin ezkondu eta lau seme-alaba izan zituzten.

Zintak

ARA-108

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa
- **Data:** 2010-05-07
- **Iraupena:** 59 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Txakur handi bat euskaraz egiteagatik

- **Erref:** ARA-108/002
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:01:27. **Bukatu:** 00:05:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Zortzi urte zituela hasi zen Uribarriko auzo-eskolan, eskola eraiki berrian. Eskola eliza ondoan zegoen. Maistrei buruz hitz egiten du. Eskolan galarazita uzten euskaraz hitz egitea; euskaraz egiten zuenari txakur handi bateko zigorra jartzen zioten. 14 urtera arte ibili zen eskolan, baina giro ona egiten zuenean etxeko lanetan lagun behar izaten zuen.

2. Aramaioko gau-eskolara

- **Erref:** ARA-108/003
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:05:03. **Bukatu:** 00:06:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Aramaioko gau-eskolan ibili zen Don Joakin maisuarekin. Eskola partikularrak ziren, ordainpekoak.

3. Gari-jotzea eta larrainak

- **Erref:** ARA-108/005
- **Iraupena:** 0:04:27. **Hasi:** 00:06:36. **Bukatu:** 00:11:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Baserri inguruko soro gehienak lantzen zituzten. Artoa eta garia ereiten zuten. Ganaduari zer jateko ematen zioten: arbia, erremolatxa, "erretxistoa" edo gari sorta. Gari-lanak auzokoak elkarri lagunduta egiten ziren, eta merienda ederrak egiten zituzten. Etxe atzeko lautadan jotzen zuten garia. Bekorotzarekin "korotznaixe" egiten zen, eta horrekin garbitzen zen larraina. Gero, haren gainetik behia trailuarekin pasatzen zen. Enrike gustura ibiltzen zen trailu gainean bueltaka. Behiak bekorotza egiten zuenean zartagin zahar batekin jasotzen zuen. "Matxakea" eta gari-jotzeko makina etorri ziren gero.

4. Auzoko hargina

- **Erref:** ARA-108/007
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:11:33. **Bukatu:** 00:12:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Enrikeren auzoan bazen hargin bat Baleriano Ibabe. Auzoko soro barrenetako hormak berak egin zituen. Lan horiek auzolanean egiten ziren; hiru-lau lagun aritzen ziren hari laguntzen. Arangio menditik ekartzen zuen harria guriarekin.

5. Soro lanak

- **Erref:** ARA-108/010
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:14:55. **Bukatu:** 00:15:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Soroko lanak: artoa eta garia txandaka lantzen zituzten. Lur bakoitzak bere ezaugarria izaten ditu: ez da komeni ziaten lur ezean ereiten hastea... Garaia baino lehen ereiten hasteagatik aitzak errieta egin zienekoa kontatzen du.

6. Labesua, ogia eta artoa

- **Erref:** ARA-108/011
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:15:54. **Bukatu:** 00:16:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Hamabostean behin labesua egiten zen etxean. Gerra ostea zen, eta errotak itxita zeudenez nahiko lan izaten zuten garia ehotzeko. Ogirik ez zegoenean, merienda garaian, artoa erditik ebaki eta eztia erdian jarrita jaten zuen.

7. Erlauntzak eta eztia

- **Erref:** ARA-108/012
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:16:52. **Bukatu:** 00:17:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Etxean erlauntzak zituzten. Enrikeren aitari zen erlezaina. Enrike ere ibilia da erlezaintzan.

8. Eztia ateratzen

- **Erref:** ARA-108/015
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:19:32. **Bukatu:** 00:20:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Erlategitik eztia nola ateratzen zuen azaltzen du.

9. Soroko lanak eta ganadua

- **Erref:** ARA-108/016

- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:20:22. **Bukatu:** 00:21:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Soroko lanak: arbia ereiten zuten garia kendu ostean; arbia kendutakoan, berriz, artoa eta baba. Oso zelai gutxi izaten zuten; ganaduari arbia eta "erretxistua" ematen zioten jateko. Esne gutxi batzen zuten, etxerako lain. Pare bat txahal ere hazten zituzten.

10. Esne-behiak

- **Erref:** ARA-108/017
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:21:28. **Bukatu:** 00:22:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Enrike soldadutzatik bueltatu eta esne-behiak jarri zituzten baserrian. Orduan, utzi egin zioten garia ereiteari baserrian. Basoan pagoan zituzten. Pagoak saldu eta ateratako diruarekin behiak erosi zituzten. Esnezaleari eramaten zioten esnea. Gero, Lana kooperatibako bazkide egin zen.

11. Etxe inguruko basoak nolakoak ziren

- **Erref:** ARA-108/020
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:24:35. **Bukatu:** 00:25:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

<p>Basolanak. Pagadiak bota eta pinua sartu ohi zen gehienetan. Pago eta gaztaina batzuk ba omen dira oraindik.</p>

12. Iralekua

- **Erref:** ARA-108/021
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:25:09. **Bukatu:** 00:27:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Udazkenean, urrian edo, ira asko ekartzen zuten behien azpiak egiteko. Iralekua goian zegoen, eta gurdiaekin ira eta pago adarrak nola jaisten zituzten kontatzen du. Uztarriko behiek eramaten zuten gurdia.

13. Gaztaina bilketa

- **Erref:** ARA-108/023
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:28:43. **Bukatu:** 00:29:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Gaztaina asko biltzen zuten. Jernalariak izaten zituzten gaztainak biltzeko. Bildutako gaztainak larrainean bota eta irarekin estaltzen zituzten. Aletu ostean, zakukada bat gaztaina kalera eramaten zen, eta haren ordeztzeko jeneroa ekartzen zen.

14. Jatorduak eta etxeko zereginak

- **Erref:** ARA-108/024
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:29:59. **Bukatu:** 00:31:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Gaztaina denboran, porru patatak edo beratz zopa eta gaztainak jan ohi zituzten. Arto denboran, egunez artoa ekarri eta gauez zuriketari aritzen ziren. Arto-zuriketari aritzen ziren bitartean, arrosarioa errezatzen zuten.

15. 12 lagun baserrian

- **Erref:** ARA-108/025
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:31:16. **Bukatu:** 00:34:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Zenbat senide bizi ziren baserrian: gurasoak, zazpi seme-alaba, amandrea, izeba bat eta neskame lanetan aritzen zen lehengusina bat. Jernalari lanetan, auzoko bizilagunak ibiltzen ziren.

16. Basoan bonba aurkitu

- **Erref:** ARA-108/028
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:37:33. **Bukatu:** 00:39:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Enrikek gerra garaiko bonba bat aurkitu zuen Albinan basolanean zebilela. Bonbari su eman zioten.</p>

17. Amat kooperatiban lanean hasi

- **Erref:** ARA-108/030
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:40:47. **Bukatu:** 00:42:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Fundizioa

Laburpena:

26 urte zituela Amat kooperatiban hasi zen lanean. Gero, Amat eta Ederlan lantegiek bat egin zuten.

18. Herriko agintariak

- **Erref:** ARA-108/032
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:46:29. **Bukatu:** 00:47:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Herriko agintariak zein ziren aipatzen du: abadea, albaitaria, guardia zibilak eta idazkaria.

19. Egunero mezara, meza-laguntzaile

- **Erref:** ARA-108/036
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:50:02. **Bukatu:** 00:52:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Egunero joaten zen mezara. 16 urtera arte ibili zen "monagilo". Meza-

laguntzaile lanak zein ziren azaltzen du. Abadeak egunero ematen zuen meza, jenderik egon ez arren. Meza latinez izaten zen; sermoia, berriz, euskaraz.

20. Abadearen sermoiak

- **Erref:** ARA-108/038
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:52:55. **Bukatu:** 00:53:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Uribarriko jaietan abadea zelatan ibiltzen zen. Gero, ikusi eta entzundako gorabeherei buruzko kontuak esaten zituen sermoietan.

21. Aramaioko erromeria

- **Erref:** ARA-108/040
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:54:05. **Bukatu:** 00:54:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

18 urtetik aurrera, Aramaiora joaten ziren erromeriara. Urtean, lau aldiz edo joaten omen ziren, ez astero.

22. Aste Santua eta pasiotarrak

- **Erref:** ARA-108/041
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:54:30. **Bukatu:** 00:56:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Aste Santuan, pasiotar fraideak joaten ziren Aramaiora; auzo bakoitzera bat. Gero, egun bat egoten zen kalean bildu eta plazari musu eman behar izaten zitzaion. Aste Santuko elizkizunak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com